

Inhoud:

1. Algemeen

- 1.1 Inhoud en doel van het PTA pagina 2
- 1.2 Het PTA en de wet pagina 2
- 1.3 Bijzondere gevallen pagina 2
- 1.4 Begrippen pagina 2

2. Algemeen PTA

- 2.1 Organisatie schoolexamen pagina 2
- 2.2 Afwezigheid tijdens schoolexamen pagina 3
- 2.3 Examendossier - algemeen pagina 3
- 2.4 Examendossier BBL en KBL pagina 3
- 2.5 Examendossier GL en TL pagina 3
- 2.6 Schriftelijke proeven/toetsen pagina 4
- 2.7 Mondelinge proeven pagina 4
- 2.8 Praktische opdrachten pagina 4
- 2.9 Handelingsdeel pagina 4
- 2.10 Grote Praktische Opdrachten pagina 4
- 2.11 Herhaling van proeven pagina 4
- 2.12 Doorstroming leerjaar 3 naar leerjaar 4 pagina 4
- 2.13 Regeling instroomleerlingen in klas 4 pagina 4
- 2.14 Regeling voor gezakte leerlingen pagina 5
- 2.15 Regeling voor leerlingen van KB3 naar BB4 pagina 5
- 2.16 Weging pagina 5
- 2.17 Wijze van beoordeling schoolexamen pagina 5
- 2.18 Examinatoren pagina 5
- 2.19 Rapportage over de voortgang pagina 6
- 2.20 Herkansingen pagina 6
- 2.21 Afronding van het schoolexamen pagina 6

3. Vakoverstijgende PTA

- 3.1 Handelingsdeel arbeidsoriëntatie pagina 6
- 3.2 Handelingsdeel profielwerkstuk pagina 7

4. Berekening eindcijfers

- 4.1 Berekeningen SE en Eindcijfer pagina 7
- 4.2 Berekeningen Beroepsgerichte vakken Pagina 7
- 4.3 Slaag- zakregeling pagina 8

5. Vakspecifiek PTA

pagina 8

Vastgesteld door het bevoegd gezag op 29 september 2017

Programma van toetsing en afsluiting

1. Algemeen

1.1 Inhoud en doel van het PTA

Het Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA) bevat de regels voor schoolexamen welke onderdelen van het examenprogramma in het schoolexamen worden getoetst, de inhoud van de onderdelen van het schoolexamen, de wijze waarop het schoolexamen plaatsvindt, de herkansing van het schoolexamen en het herexamen van het schoolexamen alsmede de regels voor de wijze waarop het cijfer voor het schoolexamen voor een kandidaat tot stand komt. Het PTA wordt vastgesteld door het bevoegd gezag en jaarlijks voor 1 oktober aan de kandidaten uitgereikt. Het bevoegd gezag baseert het PTA op de wet en op bepalingen door de minister.

1.2 Het PTA en de wet

Een vaste bijlage van het PTA is artikel 49 lid 2 van het examenbesluit, dat bepaalt of kandidaten zijn geslaagd. Kandidaten of hun ouders/wettelijke vertegenwoordigers mogen op verzoek de wettelijke bepalingen over het examen inzien op school. Examenbesluit en inrichtingsbesluit liggen op de school ter inzage bij de voorzitter van de examencommissie.

1.3 Bijzondere gevallen

In gevallen waarin dit reglement niet voorziet, beslist de vestigingsdirecteur.

1.4 Begrippen:

In dit PTA wordt steeds gesproken over kandidaten. Daarmee worden leerlingen bedoeld die aan schoolexamens en centrale examens deelnemen. De examencommissie bestaat uit docenten die in het betreffende schooljaar de examens afnemen. De directeur wijst een personeelslid van de vestiging aan als secretaris van de examencommissie. Overal waarin het PTA staat; 'vakken' mag ook 'deelvakken' worden gelezen. Overal waar staat 'handelingsdeel' mag ook 'onderdelen van het handelingsdeel' gelezen worden.

2. Algemeen PTA

2.1 Organisatie schoolexamen:

Het eindexamen VMBO bestaat voor ieder vak uit een schoolexamen, dan wel uit een combinatie van een schoolexamen en een centraal examen. Zie voor de regelgeving het examenreglement. Het schoolexamen heeft de vorm van een examendossier. Het examendossier wordt verspreid over leerjaar 3 en leerjaar 4 en begint in leerjaar 3. Het schoolexamen loopt door tot de aanvang van het centrale examen.

Het schoolexamen is verdeeld over 2 schooljaren. In het vakspecifieke gedeelte van dit PTA staat bij alle vakken de beoordeling van het schoolexamen voor het betreffende vak vermeld.

2.2 Afwezigheid tijdens schoolexamens:

- 2.2.1. Als een kandidaat door ziekte of een andere vorm van overmacht niet in staat is aan het schoolexamen deel te nemen, moet dit telefonisch en schriftelijk door de ouders/verzorgers of voogd vóór aanvang op de desbetreffende schooldag aan de secretaris van de examencommissie worden gemeld. Een kandidaat die in gebreke blijft genoemde melding te doen, wordt geacht onwettig afwezig te zijn geweest. Er kunnen dan maatregelen, zoals gemeld in artikel 6.2 van het examenreglement worden genomen.
- 2.2.2. Meerderjarige kandidaten doen zelf deze afmelding.
- 2.2.3. Zodra de kandidaat weer op school komt, dient deze een door ouders/verzorgers of voogd getekende verklaring in te leveren bij de secretaris van de examencommissie. Een kandidaat die in gebreke blijft genoemde verklaring in te leveren, wordt geacht onwettig afwezig te zijn geweest. Er kunnen maatregelen, zoals genoemd in artikel 6.2. van het examenreglement worden genomen.
- 2.2.4. Een meerderjarige kandidaat levert een door zichzelf getekende verklaring in.
- 2.2.5. De kandidaat neemt, zodra hij weer op school is, contact op met de secretaris van de examencommissie, die er voor zorgt dat het gemiste onderdeel van het examen wordt ingehaald.
- 2.2.6. Wanneer een kandidaat niet in staat is geweest deel te nemen aan de inhaalmogelijkheid na een schoolexamenperiode, wordt hij in de gelegenheid gesteld de gemiste schoolexamens in te halen na de laatste periode van het schoolexamen.

2.3 Examendossier algemeen:

Het examendossier bevat alle onderdelen van het schoolexamen; het bestaat uit een door de school en een door de kandidaat zelf te bewaren gedeelte.

De school bewaart een overzicht van alle beoordelingen en alle opgaven, correctievoorschriften, toetsen en ingevulde beoordelingsformulieren die op schoolexamens, handelingsdelen en profielwerkstukken van de kandidaat betrekking hebben.

De kandidaat bewaart alle overzichten van zijn beoordelingen, zijn leesdossier, kundossier, toekomstdossier en profielwerkstuk in overleg met de betrokken examinatoren in papieren vorm.

Het al of niet bewaren van praktische opdrachten wordt aan de kandidaat overgelaten.

Voor het bewaren van eventueel versies van dossiers, profielwerkstuk of praktische opdrachten is de kandidaat zelf verantwoordelijk.

2.4 Het examendossier voor de basis- en kaderberoepsgerichte leerweg bevat:

- een overzicht van de afgelegde toetsen en uitgevoerde praktische opdrachten
- een overzicht van de behaalde resultaten en vorderingen
- informatie over het handelingsdeel.

2.5 Het examendossier voor de gemengde en theoretische leerweg bevat:

- een overzicht van de afgelegde toetsen en uitgevoerde praktische opdrachten
- een overzicht van de behaalde resultaten en vorderingen
- informatie over het handelingsdeel.
- profielwerkstuk.

2.6 Schriftelijke proeven/toetsen

De eisen voor schriftelijke toetsen zijn vermeld in het PTA per vak. Maximaal tien dagen na het afleggen van de toets geeft de examiner de cijfers door aan de kandidaten en bespreekt hij/zij de gemaakte toets. Het schriftelijk werk van het schoolexamen wordt tenminste zes maanden na vaststelling van de uitslag bewaard.

2.7 Mondelinge proeven

De aard van de mondelinge proeven is vermeld in het PTA per vak. Deze proeven kunnen ook buiten de schoolexamenperioden worden afgenomen. Het cijfer wordt door de examiner vastgesteld en direct na het afleggen hiervan aan de kandidaat meegedeeld.

2.8 Praktische opdrachten:

Dit is een toetsvorm waarbij basisvaardigheden en/of vakvaardigheden getoetst worden in combinatie met leerstof uit de overige exameneenheden. De onderwerpen worden bij voorkeur ontleend aan de maatschappelijke of beroepsmatige realiteit en zijn vermeld in het PTA per vak.

2.9 Handelingsdeel:

Aan het handelingsdeel wordt voldaan door het uitvoeren van handelingsopdrachten.

Handelingsopdrachten zijn praktijkopdrachten waarvan per kandidaat door de examiner moet worden vastgesteld of deze naar behoren zijn uitgevoerd. Aard en aantal zijn vermeld in het PTA per vak. Voor handelingsopdrachten wordt geen cijfer gegeven.

2.10 Twee Praktische Opdrachten van elk 10 uur:

Voor leerjaar 3 is gekozen voor één praktische opdracht van 10 uur voor alle leerwegen voor het vak CKV. Voor leerjaar 4 is gekozen voor één praktische opdracht van 10 uur voor alle leerwegen voor het vak Nederlands.

2.11 Herhaling van proeven

Wanneer er naar het oordeel van kandidaten en/of ouders, verzorgers of voogd sprake is van bijzondere omstandigheden kan door de examencommissie toestemming worden verleend tot het opnieuw afleggen van een proef. Het verzoek hiertoe moet binnen twee dagen na het bekend maken van het cijfer, schriftelijk worden ingediend bij de secretaris van de examencommissie.

2.12 Doorstroming van leerjaar drie naar leerjaar vier:

De behaalde cijfers, vermeld in het examendossier, kunnen bij de overgang van leerjaar 3 naar leerjaar 4 gehanteerd worden om te bepalen of kandidaten worden bevorderd naar leerjaar 4.

Voor de bevordering van leerjaar 3 VMBO naar leerjaar 4 VMBO worden de afgesproken overgangsrichtlijnen leerjaar 3 VMBO naar leerjaar 4 VMBO gehanteerd.

2.13 Regeling instroomleerlingen in klas 4:

Leerlingen die instromen in TL4, vanuit Havo 3 of vanuit andere scholen voor VO, en geen SE1 meegemaakt hebben, krijgen aan het begin van het schooljaar het betreffende PTA ter ondertekening overhandigd. Het schoolexamen voor deze leerlingen bestaat uit drie SE cijfers.

De formule voor berekening van het Schoolexamencijfer wordt dan:

Schoolexamencijfer = $\frac{SE2 + SE3 + SE4}{3}$

3

Voor het vak CKV geldt voor de leerlingen die instromen in TL4, vanuit Havo 3 of vanuit andere scholen voor VO, de volgende bepalingen: Leerlingen die aan het begin van het vierde leerjaar geen beoordeling hebben behaald voor CKV (wordt in leerjaar 3 VMBO afgesloten) voeren een vervangende opdracht uit waarvoor, om te slagen, een voldoende beoordeling moet worden behaald.

Voor het vakoverstijgende handelingsdeel geldt:

Leerlingen die aan het begin van het vierde leerjaar geen beoordeling hebben behaald voor het vakoverstijgende handelingsdeel, dat in het derde leerjaar reeds is afgesloten, voeren een vervangende opdracht uit waarvoor – om te slagen – een voldoende beoordeling moet worden behaald.

2.14 Regeling voor gezakte leerlingen:

Leerlingen die gezakt zijn voor het examen en het vierde leerjaar over doen, krijgen aan het begin van het schooljaar het betreffende PTA ter ondertekening overhandigd. Het schoolexamen voor deze leerlingen bestaat uit drie SE cijfers. De beoordeling van CKV van leerjaar 3 wordt wel meegenomen.

De formule voor berekening Schoolexamencijfer wordt dan:

$$\text{Schoolexamencijfer} = \frac{SE2 + SE3 + SE4}{3}$$

3

Voor het beroepsgerichte vak blijven de cijfers van leerjaar 3 behouden. In leerjaar 4 moeten de onderdelen van klas 4, volgens het PTA dat uitgereikt is in klas 3, opnieuw gemaakt en beoordeeld worden.

2.15 Regeling leerlingen van KB3 naar BB4

We volstaan met het omrekenen van de cijfers behaald voor de toetsen KB volgens de formule $0,8 \times \text{cijfer} + 2 = \text{BB-cijfer}$, tenzij het toetsen betreft die alleen voorkomen in het examenprogramma KB. Deze toetsen kunnen niet meetellen voor de BB.

2.16 Weging:

Per toets en per praktische opdracht wordt de beoordeling uitgedrukt in een getal op één decimaal nauwkeurig van 1 tot en met 10. Voor de vakken die geheel uit een handelingsdeel bestaan wordt de beoordeling uitgedrukt in 'naar behoren', 'voldoende' of 'goed'. Voor de overige handelingsdelen wordt de beoordeling ook uitgedrukt in 'naar behoren', 'voldoende' of 'goed'. In het vakspecifieke gedeelte van dit PTA wordt bij alle vakken de weging per toets en per praktische opdracht aangegeven.

2.17 Wijze van beoordelen schoolexamen:

De wijze van beoordeling wordt gezamenlijk vastgesteld door alle docenten die in een bepaald vak les geven. Zij wordt vastgelegd voor de toetsen in correctievoorschriften en voor de overige onderdelen in beoordelingscriteria en beoordelingsformulieren.

Bij praktische opdrachten wordt zowel het proces van de totstandkoming, het product zelf als de presentatie in de beoordeling betrokken. Deze worden vooraf aan de kandidaat bekend gemaakt door middel van het beoordelingsformulier.

2.18 Examinatoren:

Beoordelingen worden uitgevoerd door de docent die het vak verzorgt waaraan de toets of praktische opdracht is gekoppeld. De praktische opdrachten die vakoverstijgend worden gegeven (meerdere vakken met gezamenlijke opdracht) worden gezamenlijk beoordeeld door twee of meer docenten die de totstandkoming hebben begeleid. De in deze bepaling bedoelde docenten worden beschouwd als examinatoren.

2.19 Rapportage over de voortgang:

Aan het eind van iedere periode krijgt de kandidaat een schriftelijk overzicht van de behaalde resultaten.

2.20 Herkansingen:

Voor onderdelen van het schoolexamen van een of meer vakken kan in onderstaande gevallen herkansing worden aangevraagd:

1. **Handelingsdelen**
De onderdelen van het handelingsdeel die niet met "naar behoren", "voldoende" of "goed" zijn afgerond moeten allen herkanst worden voordat aan het centraal examen kan worden deelgenomen. Herkansing bestaat uit het alsnog of nogmaals deelnemen aan een activiteit en/of het nogmaals inleveren van een verslag van een activiteit.
2. **Herkansingen zijn niet mogelijk voor de toetsen gemaakt in periode 1 en in periode 4.** Onderdelen van het schoolexamen in de overige perioden (periode 2 en 3) die met een cijfer beoordeeld worden zijn niet altijd herkansbaar. Of ze herkansbaar zijn staat aangegeven in het vakspecifieke PTA.
Voor de periode 2 en 3 geldt dat de kandidaat zelf mag kiezen welke van de herkansbare onderdelen (zoals staat aangegeven in het vakspecifieke PTA) hij wil herkansen. Daarbij geldt dat de kandidaat per periode maximaal één herkansbare, schriftelijke toets, mag herkansen.
3. **Praktische opdrachten kunnen alleen worden herkanst door het aanvullen of opnieuw uitvoeren van de oorspronkelijke opdracht.**
4. **Voor het vak maatschappijleer, behorend tot het gemeenschappelijke deel van de leerwegen, krijgt de kandidaat in ieder geval een herkansing aangeboden indien voor dit vak een eindcijfer is behaald dat lager is dan 6.** De herkansing omvat door de directie aangegeven onderdelen van het examenprogramma.

In de vakspecifieke PTA's is voor ieder vak aangegeven welke toetsen voor herkansing in aanmerking komen.

Herkansingstoetsen hebben in beginsel dezelfde vorm, duur en zwaarte als de oorspronkelijke toetsen. Wanneer een kandidaat gebruik heeft gemaakt van de herkansing geldt het hoogste van de behaalde cijfers.

2.21 Afronding van het schoolexamen

Een kandidaat heeft het schoolexamen afgerond als **alle** toetsen en praktische opdrachten zijn gemaakt en beoordeeld en het profielwerkstuk (voor de Gemengde en de Theoretische leerweg) en alle handelingsdelen met "naar behoren", "voldoende" of "goed" zijn afgesloten.

Indien het schoolexamen niet voor de start van het Centraal Examen is afgerond, kan de kandidaat niet deelnemen aan het Centraal Examen en derhalve geen diploma ontvangen.

3 Vakoverstijgend PTA:

3.1 Handelingsdeel arbeidsoriëntatie:

De leerlingen uit alle leerwegen nemen in leerjaar 3 deel aan LOB-activiteiten zoals deze omschreven staan in het PTA. Tijdens deze activiteiten werken de leerlingen aan een handelingsopdracht voor Oriëntatie op leren en werken. Daarnaast gaan de leerlingen van de Basisberoepsgerichte en Kaderberoepsgericht leerweg op stage. Deze dient met een "voldoende" of "goed" afgesloten te worden.

3.2 Profielwerkstuk:

Het voor de Gemengde en Theoretische Leerweg verplichte profielwerkstuk zal door de leerlingen uit deze leerwegen in leerjaar vier worden uitgevoerd. De leerlingen werken van september t/m december aan het profielwerkstuk. Bij het profielwerkstuk gaat het om een vakoverstijgend thema dat past binnen de gekozen sector. De leerling dient aan het profielwerkstuk ten minste 20 uur te besteden. Bij het profielwerkstuk wordt zowel het proces als het product beoordeeld. De beoordeling vindt plaats door minimaal 2 docenten aan de hand van criteria die vooraf aan de leerling bekend gemaakt zijn. Het profielwerkstuk moet minstens 1 week voor aanvang van het centraal examen met een voldoende resultaat worden afgesloten en wordt apart op de cijferlijst vermeld. Aan de hand van een duidelijke handleiding wordt de leerling op school begeleid bij het maken van het profielwerkstuk.

4. Berekening eindcijfers¹:

Voor het berekenen van de cijfers gelden voor alle vakken in de leerwegen de volgende regels:

Afkortingen:

SE1 = Schoolonderzoekcijfer periode 1

SE2 = Schoolonderzoekcijfer periode 2

SE3 = Schoolonderzoekcijfer periode 3

SE4 = Schoolonderzoekcijfer periode 4

SE = Schoolexamen cijfer

CE = Centraal examen cijfer

4.1. Berekeningen SE en Eindcijfer (AVO-vakken + TL):

$$SE = \frac{SE1 + SE2 + SE3 + SE4}{4}$$

$$\text{Eindcijfer} = \frac{1 \times SE + 1 \times CE}{2}$$

4.2. Berekeningen Beroepsgerichte vakken:

Voor het beroepsgerichte vak (BB, KB) geldt dat er enerzijds een cijfer wordt gegeven dat een gemiddelde is van de 4 keuzevakken en daarnaast een apart cijfer voor het Profielvak. Dit is het CSPE-cijfer, evt. gemiddeld met een apart gegeven SE-cijfer.

$$\text{Eindcijfer Keuzevak} = \frac{KSE1 + KSE2 + KSE3 + KSE4}{4}$$

$$\text{Eindcijfer Profielvak} = \frac{PSE + CSPE}{2}$$

Een vestiging kán ervoor kiezen het PSE in het jaar 2018 nog niet af te nemen. Dan bestaat het Eindcijfer Profielvak uit enkel het cijfer behaald bij het CSPE.

Voor het beroepsgerichte vak (GT) geldt:

$$\text{Eindcijfer Keuzevak} = \frac{KSE1 + KSE2}{2}$$

$$\text{Eindcijfer Profielvak} = \frac{PSE + CSPE}{2}$$

$$\text{Eindcijfer Beroepsgerichte vak} = \frac{\text{Eindcijfer Keuzevak} + \text{Eindcijfer Profielvak}}{2}$$

4.2 Slaag- en zakregeling:

De kandidaat die examen vmbo heeft afgelegd, is geslaagd indien hij:

- a. gemiddeld een voldoende heeft behaald voor het centraal examen. Een leerling is dus gezakt als het gemiddelde cijfer voor het centraal examen lager is dan 5,5.
- b. niet lager dan een eindcijfer 5,0 voor Nederlands.
- c. De rekentoets heeft afgelegd.
- d. voor ten hoogste één van zijn examenvakken het eindcijfer 5 heeft behaald en voor zijn overige examenvakken een 6 of hoger, of
- e. voor ten hoogste één van zijn examenvakken het eindcijfer 4 heeft behaald en voor zijn overige examenvakken een 6 of hoger waarvan tenminste één 7 of hoger, met dien verstande dat het eindcijfer van het beroepsgerichte programma in de basisberoepsgerichte en de kaderberoepsgerichte leerweg wordt meegerekend als twee eindcijfers, of
- f. voor twee van zijn examenvakken het eindcijfer 5 heeft behaald en voor zijn overige examenvakken een 6 of hoger waarvan ten minste één 7 of hoger
- g. voor de vakken lichamelijke opvoeding en het kunstvak uit het gemeenschappelijk deel en in de gemengde en de theoretische leerweg voor het profielwerkstuk de kwalificatie "voldoende" of "goed" heeft behaald.
- h. voor het diploma leerwerktrajecten basisberoepsgerichte leerweg vmbo dient minimaal voor zowel het vak Nederlands als voor een beroepsgericht programma tenminste een zes te worden behaald.

5. Vakspecifiek PTA

Voor iedere leerweg en sector is een vakspecifiek PTA gemaakt.

Op de volgende bladzijden staan de PTA's voor alle vakken uit de desbetreffende leerweg en sector.

Afkortingen:

S	=	Schriftelijke toets
O	=	Handelingsopdracht
PO	=	Praktische Opdracht
M D	=	Mondelinge toets
SPE	=	Digitale toets
	=	School Praktisch Examen
KSE	=	Keuzevak SE
PSE	=	Profielvak SE

¹ Zie ook regeling instroomleerlingen in klas 4 (PTA algemeen)